

אמרו ש"שמאלנים" השתלטו עליה

אמרו שהיא עומדת "בסיון קרט"

הוועידה הראשונה של הכוח החדש היתה בחינת הבגרות של התנועה

רים. אבל התעידה דחתה ברוב-קולות מכריע את ההסתייגות. מייד אחרי סעיף 51 על הזיקה היהודי העולם, קיבלה התעידה — שוב אחרי ויכוח ממושך ונרגש, וברוב-קולות מכריע, את הסעיף על עלייה: המדינה תקדם בברכה את עלייתם של יהודים, וכן של עולים אחרים היכולים לתרום לחיזוק המדינה ושיגשוגה. מדיניות הקליטה תנוהל תוך שיוון מוחלט בין העולים החדשים לבין תושבי המדינה, וכן בין עולים מארצות-מוצא שונות.

★ ★ ★

סוציאליזם חיפשי

ב נושאים אלה טושטשו מדי פעם הגבולות בין מצפן לבין צירים אחרים, בא הויכוח על הפרק הכלכלי ותיחם את הגבול הזה ברורות. במרכז הויכוח עמדו, למעשה, שני סעיפים:

סעיף 77 — תמריצים במקום התערבות פיסית: הממשלה תבצע את הנחיות התיכנון הממלכתי באמצעות תמריצים מוניטריים, פיסקאליים ואחרים, תוך צימצום ההתערבות הפיזית עד למינימום.

הציעו חברים ממצפן, במקום הסיום המר-צע: "קיום התערבות פיסית במקום שטובת העם מחייבת זאת."

סעיף 78 — הלאמת המונופולים: כל ייצור או שירות, אשר הכנסת תכריז עליו כעל בעל אופי מונופוליסטי, יהיה בבעלות המדינה.

היו כמה הסתייגויות לסעיף זה, שהת-קבלו ללא ויכוח. כך, למשל, שונתה ה-כותרת ל"פיקוח על המונופולים", ובמקום שהיה כתוב שמונופולים אלה יהיו בבעלות המדינה, יאמר עתה "בפיקוח המדינה". אבל לא רק הסתייגויות כאלה הוגשו. לפי ני הצירים היו גם הצעות חדש-מעמיות. למשל, הצעה לכותרת אחרת: "הלאמת אבי-צעייה-יצור העיקריים".

הוגשה גם הצעה לביטול הסעיף בכללותו, וקבלת סעיף אחר במקומו. הסעיף המוצע: המדינה תלאים את הקרקע, אוצרות הטבע, הבנקים, סחר-החוץ וכמו כן את כל המיפ-עלים הכלכליים הגדולים.

הסתייגויות אלה הוצגו על-ידי מציעיהן כביטוי לתפיסת-עולם סוציאליסטית, והם ביקשו מהתעידה לאמץ כעקרונות של ה-תנועה. בחיכוח שהתפתח, דחו צירים רבים הצידה את ההגדרה "סוציאליסטית", וקבעו כי הסתייגויות האלה הן קומוניסטיות, ל-פי התפיסה הקומוניסטית הקלאסית (ובעיני אחרים מהם: המיושנת).

היתה זו נקודת-מיפנה בדיוני הוועידה, זו מול זו ניצבו בגלוי שתי התפיסות: ה-קומוניסטית-השמרנית, או השמאלית-קיצו-נית; כנגד הליבראלית יותר, או כפי ש-הגוררה על-ידי אחד המתכחים, "הסוציא-ליסטית החופשית".

גם כאן דחתה התעידה את התפיסה ה-שמאלית הקיצונית. תפיסה ימנית קיצונית לא הוצעה כלל.

★ ★ ★

איפה הנאמנות?

עוד לפני שהסתיימו הויכוחים על ה-סעיפים הכלכליים, הבחיר אחד הדוברים, כי מאחורי הויכוח האידיאולוגי עומד גם ויכוח ארגוני. ויכוח זה מצא את ביטויו למחרת היום, כאשר ניגשה התעידה לפרק האחרון של דיוניה: אישור הצעת התקנון של התנועה.

גם פה היו כמה נקודות-מוקד, בתוך הצעה של 43 סעיפים:

- קביעת שם התנועה,
 - אופן בחירת המוסדות שלה,
 - השאלה מי יכול להיות חבר בה.
- מכיוון שהנקודה האחרונה היתה בעלת משמעות ראשונית, החליטה נשיאות הוועידה כי יש להתחיל את הדיון על התקנון מנקודה זו. זו מול זו עמדו שתי גישות:
- חבר תנועת העולם הזה — כוח חדש אינו יכול להיות חבר במפלגה אחרת,
 - מותר לחבר המפלגה להשתייך ל-מפלגה אחרת.

כחנת שתי הגישות היתה להסדיר את היחסים בין התנועה, לבין קבוצת מצפן. האיחוד הסוציאליסטי-הישראלי הוא איר-

גון פוליטי, השואף להגיע לשלטון במדינה. הוא הוקם על-ידי מספר פרשים נמאקי, ותפיסת-עולמו היסודית היא שמאלנית מפור-רשת.

כאשר הוחלט על הקמת רשימת העולם הזה — כוח חדש לכנסת, פנו עורכי העולם הזה אל אנשים שונים שיתנו יד למאמץ הזה. ביניהם היו כמה מאנשי מצפן. תשובתם היתה חיובית, והם תרמו תרומה חשובה להצלחת מערכת הבחירות. במרוצת השנה שחלפה מאז, התפתחה ירידות אישית איתם. אולם הם היו בתוך התנועה על פי הח-טטה של אירגונם, לפיה נקבע כי האירגון עצמו לא יתפרק, אלא ימשיך להתקיים ב-נפרד, יפרסם את עתונו ויגייס חברים חדשים. אלה מבין חבריו שירצו להצטרף במקביל גם לעולם הזה — כוח חדש, יכולים לעשות זאת.

במרוצת השנה של עבודה משותפת, הת-עוררה לפעמים השאלה: האם מותר לחבר התנועה להטיף לחברים אחרים של תנועה זו, שיצטרפו לתנועה אחרת? והיכן נאמנו-תם הראשונה: לעולם הזה — כוח חדש או למצפן?

שלושה שבועות לפני הוועידה זומנו מר-כני שני הגופים לישיבה משותפת, שבסופה היתה תשובת מצפן ברורה: הם מעוניינים להמשיך ולפעול בתוך התנועה — אך בלי לפרק את אירגונם הנפרד, ובלו לחתור על זכותם לקיים פעילות אירגונית נפרדת ול-גייס חברים חדשים.

★ ★ ★

ההכרעה

כך הוגשו לוועידה שתי הצעות: אחת של עודד פילבסקי, האומרת: חוקת ה-שיפוט לא תפגע בזכותו של חבר התנועה להיות חבר גם בגוף פוליטי או אירגון ציבורי אחר, בתנאי שהודיע על כך למוסדות התנועה.

השנייה הוגשה על-ידי עורך-הדין אמנון זכרוני: חבר התנועה לא ישתייך, אלא ב-אישור ההנהלה, לגוף פוליטי אחר. גוף פוליטי לפי סעיף זה הוא כל גוף פוליטי המארגן חברים והפועל, כולו או חלקו, מ-חוץ למסגרת התנועה.

לויכוח זה נרשמו 42 מתכחים. נשמעו כל הדעות, ואז הגיע הרגע להכריע. ה-דיים הורמו, הקולות נספרו. הצעתו של אמנון זכרוני התקבלה ברוב של 82 קולות נגד הצעתו של פילבסקי, שזכתה ב-40 קולות בלבד.

הצהיר פילבסקי, בהודעה אישית: "אנו נאלצים לעזוב את הוועידה, כדי להחליט מה תהיה עמדתנו הפוליטית."

בדומיה, כמו כ-30 צירים ממקומותיהם, ועזבו את האולם. באותו ערב פירסם אנשי מצפן הודעה לעתונות בה נאמר: "גם להבא אנו חושבים שיש מקום לשתוף פעולה על יסוד נקודות המוסכמות על-ידי שני הגופים."

★ ★ ★

כמו ממושדה וכנסת

על הפרק נותרו עוד שתי הכרעות עקרוניות יותר. הראשונה: איך יבחרו מוסדות התנועה.

הצעת המרכז היתה: לבנות את מוסדות התנועה לפי המיבנה הפרלמנטרי במדינה. התעידה תמלא את התפקיד שממלא האוצר הבחור. היא תבחר במרכז התנועה, שימלא את תפקיד הכנסת. נוסף להכריז המרכז ש-ייבחרו על-ידי הוועידה, יבחרו החטיבות ה-שונות וצירים, שיהיו גם הם חברי המרכז. יחד עם זאת תבחר הוועידה את יושב-ראש התנועה, ואת סגנו. הסגן יהיה יושב-ראש המרכז.

יושב-ראש התנועה ירכיב בעצמו את ההנהלה, לפי אותו עקרון שראש-ממשלה מרכיב בעצמו את ממשלתו. את ההנהלה חייב היוזר להביא לאישורו של המרכז, כשם שראש-הממשלה מציג את ממשלתו ל-אישור הכנסת. אם המרכז אינו מאשר את ההרכב, חייב היוזר להגיש הרכב חדש. נוסף לזאת, יכול המרכז גם להביע אי-אמון בכל רגע להנהלה, ואז חייב היוזר להתפטר.

כנגד הצעה זו, הועלתה הצעה, כי ה-וועידה עצמה תבחר את ההנהלה, או לפחות

הפתיחה: אורי אבנרי מציג תוכנית פעולה

שלום-הבית. דווקא האיש שהתנגד לשיטת בחירות זו זכה להיבחר כסגן יושב-ראש ה-תנועה: דויד ארנפלד קיבל 74 קולות, כנגד 60 הקולות שניתנו לשלום כהן.

ואז אישרה הוועידה את העובדה, כי דרך כוכב חדש בשמי התנועה. בבחירות להעדת הביקורת של התנועה, זכה עורך-הדין שמור אל סגל בהבעת אימון עצומה. שני חבריו לאותה ועדה יהיו עורך-הדין סלמן טויק, ומיכאל ריינר. שלושה אלה יהיו ממונים על ביצוע חוקת התנועה, ועל ניהול חיי התנועה באורח תקין ונאה. הם עצמם לא יוכלו לכהן בשום מוסד אחר של התנועה. עוד באותו ערב נכנסו לתפקידם, כאשר ניצחו על בחירת המרכז. הם אספו את פתקי-ההצבעה, ורק אחרי שהצירים התפזרו איש איש לעירו, למושבם ולביתם נספרו הקולות. המרכז שנבחר, לפי סדר הקולות: שלום כהן, אמנון זכרוני, בנימין עמרי, נעים גלעדי, דן יעקבסון, אריה פריהאוף, אלכס מסיס, ב. הלל, רחל גלבווע, פרץ עופר, רחל אבנרי, יורם ברנע, חנוך אייל, ד"ר משה כספי קורט לוי.

זאת היתה בחינת-הבגרות שלנו, סיים שלום כהן, כנאום הנעילה. "קבענו לעצמנו תעודת-זהות. אני משוכנע שנישא אותה ב-כבוד."

תשאיר תפקיד זה למרכז. בהביעו את הת-נגדותו לתיקון זה, הבהיר אבנרי: ההנהלה היא גוף מבצע. אין היא במה לסימפוזיונים, בה חייכות להיות מיוצגות כל הדעות הרווחות בתנועה. לצורך זה קיים המרכז. אם תיבחר ההנהלה על-ידי המרכז, או הוועידה, יהיה ההרכב מיקרי לגמרי, ו-ישקף ניגודים שונים. דבר זה לא יאפשר עבודת-צחת הארמונית. לכן יש לתת ליוזר חופש לבחור את ההנהלה — תוך היותו כפוף לאישור המרכז.

עמדה זו זכתה לרוב גדול, כשם שזכתה לרוב גם ההצבעה להשאיר גם להבא את שם התנועה העולם הזה — כוח חדש, ולא רק כוח חדש.

★ ★ ★

תעודת-זהות

לבסוף ניגשה הוועידה לאקט האחרון שלה: בחירת המוסדות. מחוך 134 צירים שהשתתפו בהצבעה, בחרו 108 ב-אורי אבנרי כיושב-ראש התנועה. דויד ארנ-פלד, שהיה בין מתנגדי סעיף זה של התקנון, זכה ל-16 קולות (ביניהם קולו של אורי אבנרי, שנמנע מלהצביע קודם בעד עצמו). בהצבעה שבאה לאחר מכן, עשתה הוועידה מחאה כלפי ארנפלד, לשמירת האחדות ו-